

A BETEGEK JOGAI A PSZICHIÁTRIAI KEZELÉS SORÁN

Kvantitatív vizelet-

vizsgálatra kitöltendő!

Cvórtési idő

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

TASZ

1998. július elsejétől új egészségügyi törvény szabályozza a beteg-jogokat. Főbb rendelkezései meghatározzák, milyen jogok illetnek meg minket a gyógykezelésünk során. A pszichiátriai kezelést végző intézményekben – egyes esetekben – a beteg akarata ellenére is sor kerülhet kötelező gyógykezelésre, ennek feltételeit a törvény külön fejezete tartalmazza. Kiadványunkban a következő kérdések köré csoportosítva ismertetjük a törvény rendelkezéseit:

- Milyen formában kerülhet sor pszichiátriai okokból kórházi kezelésre?
- Mi a bíróság szerepe a pszichiátriai gyógykezelés során?
- Mely jogok illetik meg a betegeket a kezelés folyamán?
- Hová fordulhat segítségért a beteg jogsérelmei miatt?

MILYEN FORMÁBAN KERÜLHET SOR PSZICHIÁTRIAI OKOKBÓL KÓRHÁZI KEZELÉSRE?

Az egészségügyi törvény a pszichiátriai kezelés alábbi fajtáit különbözteti meg:

- önkéntes kezelés;
- kötelező kezelés;
- azonnali sürgősségi kezelés.

Mit jelent az önkéntes nyilatkozat a kórházi felvételkor?

Mindenkinek joga és lehetősége van arra, hogy megfelelő egészségügyi ellátásban részesüljön. Ha pszichés zavarok miatt orvosi segítségre van szükség, a cselekvőképes személyek önkéntesen kérhetik kezelésüket. A kórházi felvételhez a betegnek egy nyilatkozatot kell aláírnia.

Amennyiben a beteg cselekvőképtelen, helyette törvényes képviselője (szülő, gyám, gondnok), ennek hiányában pedig közeli hozzátartozója (elsősorban házastársa, gyermeke vagy szülője) kérheti a gyógykezelést.

Mely esetben lehet kötelező a pszichiátriai gyógykezelés?

Kötelező kezelés elrendelése akkor lehet indokolt, ha a beteg pszichés zavara, illetve szenvedélybetegsége miatt olyan magatartást tanúsít, amely gyógykezelés nélkül veszélyezteti a beteg vagy mások életét, testi épségét és egészségét. Ilyen esetben a beteg szakorvosa a bíróságnál kezdeményezheti a kötelező pszichiátriai kezelés elrendelését.

Mikor lehet sürgősséggel beszállítani a beteget?

Amennyiben az orvos a vizsgálat során arra a következtetésre jut, hogy a beteg pszichés állapota vagy szenvedélybetegsége miatt a betegre vagy másokra olyan veszélyt jelent, amely azonnali kezelést igényel, beszállíttatja a beteget. A mentőszolgálat szintén jogosult a veszélyeztető állapot megállapítására és a beteg beszállítására.

MI A BÍRÓSÁG SZEREPE A PSZICHIÁTRIAI GYÓGYKEZELÉS SORÁN?

- *Dönt a kezelés szükségességéről, valahányszor az nem a beteg beleegyezésével történik.*
- *A kezelés indokoltságát időszakonként ellenőrzi.*
- *Szükség esetén rendelkezhet a beteg hazaengedéséről.*

Mi a feladata a bíróságnak a kezelés megkezdésekor?

A kötelező kezelés megkezdéséről a bíróság pszichiáter szakorvos kezdeményezésére határoz, döntését a kezdeményezést követő 15 napon belül köteles meghozni.

Ha sürgősségi kezelés szükséges, a veszélyeztető állapotot észlelő orvos szállíttatja be a beteget. Ilyen esetben a bíróság a beszállítást követően legkésőbb 4 napon belül dönt a kezelés szükségességéről, ez idő alatt a beteg ideiglenesen az intézményben tartható.

Mikor és hogyan vizsgálja meg a bíróság a kezelés indokoltságát?

Az intézeti gyógykezelés időtartama alatt a bíróság időszakonként (fekvőbeteg-gyógyintézetben 30 naponként, rehabilitációs intézetben pedig 60 naponként) felülvizsgálja, hogy továbbra is szükséges-e a beteg gyógykezelése. Ennek eldöntéséhez a független igazságügyi elmeorvos-szakértőn és az eljárást kezdeményező orvoson kívül meghallgatja a beteget is, akinek a bírói felülvizsgálat alkalmával módja van arra, hogy személyesen előadja mindazt, amit ügyének megítéléséhez fontosnak tart.

A bírósági határozattal elrendelt kötelező gyógykezelések esetén a bírónak – meghatározott időközönként – minden beteg ügyét felül kell vizsgálnia. Az önkéntes beteg kezelésének indokoltságára csak akkor terjed ki a bíró felülvizsgálata, ha az ellen a beteg nem tiltakozik.

Mikor rendelkezhet a bíróság a beteg hazaengedéséről?

Abban az esetben, ha a bíróság felülvizsgálata során megállapítja, hogy a továbbiakban a beteg kezelése nem indokolt, intézkedik hazaengedéséről.

MELY JOGOK ILLETIK MEG A BETEGEKET A KEZELÉS FOLYAMÁN?

A betegeket a pszichiátriai kezelés során – kórházban, pszichiátriai betegek otthonában, pszichiátriai gondozóban egyaránt – megilletik az alábbi jogok:

- a tájékoztatáshoz való jog;
- az egyes beavatkozásokba való beleegyezés joga;
- az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való jog.

Kaphat-e tájékoztatást jogairól a kórházba felvett beteg?

Pszichiátriai gyógykezelés esetén a kórházba felvett beteget szóban és írásban is tájékoztatni kell jogairól, különösképpen a kezelést elrendelő bírósági eljárásról és a beteg ezzel kapcsolatos jogairól.

Mit jelent a tájékoztatáshoz való jog?

A betegeket teljes körű tájékoztatás illeti meg. A veszélyeztető állapotú betegeknél sem maradhat el a tájékoztatás: azt a lehetőségekhez képest ekkor is meg kell kísérelni, és a veszélyeztető állapot megszűnése után kell megadni a további információkat.

Mire kell kiterjednie a tájékoztatásnak?

A törvény pontosan meghatározza azokat az információkat, amelyeket – a beteg személyiségét, életkorát, ismereteit is figyelembe véve – a kezelés során közölni kell a beteggel. Így részletes tájékoztatás szükséges:

- *a beteg egészségi állapotáról, annak orvosi megítéléséről;*
- *a javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról;*
- *a vizsgálatok és beavatkozások tervezett időpontjáról, azok elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről, kockázatairól, a várható eredményekről;*
- *a felmerülő és alkalmazható egyéb eljárásokról, módszerekről;*
- *döntési jogáról;*
- *a javasolt életmódról.*

Mely egészségügyi beavatkozásoknál kell kérni a beteg beleegyezését?

A pszichiátriai intézeti gyógykezelés során is a beleegyezés jogára vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni, így minden beavatkozás előtt meg kell kérdezni a beteget, hogy ahhoz hozzájárul-e. A beleegyezését azonban megfelelő tájékoztatásnak kell megelőznie. Amennyiben a beteg cselekvőképtelen, a törvényes képviselője (szülő, gyám, gondnok) dönt helyette, ennek hiányában a hozzátartozók nyilatkozhatnak. A beteg véleményét cselekvőképtelen állapotában is tiszteletben kell tartani, és a szakmailag lehetséges mértékig figyelembe kell venni.

HOVÁ FORDULHAT SEGÍTSÉGÉRT A BETEG JOGSÉRELMEI MIATT?

- Szóban vagy írásban az intézmény vezetőjénél, illetve fenntartójánál panaszt tehet, amelyet 10 munkanapon belül kötelesek kivizsgálni;
- a kórház etikai bizottságához fordulhat;
- az egészségügyi iratokkal kapcsolatban keresheti a kórház adatvédelmi felelősét.

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő civil szervezet. Jogsegélyszolgálatának munkatársai ingyenes tanácsadást nyújtanak betegjogi kérdésekben. Bejelentkezés munkanapokon 9-16 óráig a 201-7375-ös vagy a 214-7102-es telefonon.

A Társaság a Szabadságjogokért eddig megjelent betegjogi tájékoztató füzetei:

- Az egészségügyi adatok megismeréséhez és védelméhez fűződő jogokról
- A betegek jogairól
- A TASZ ismertetője a betegek jogairól (plakát)

Az érdeklődők számára ingyen eljuttatjuk a kért kiadványokat.

Kiadta a

TASZ

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

1999 márciusában.

A kiadvány a Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány támogatásával készült,

az 1997. évi CLIV. törvény X. fejezetének rendelkezései alapján.

71. M.B.

MO 395 371

LABORATÓRIUMI KÉRŐLAP

VIZELETVIZSGÁLATRA

Név:	ffi.	Kor
	nő	
Osztály	gy.	
Kód: 019121101		
Általános vizeletvizsgálatra	Kvantitatív vizeletvizsgálatra	
Fajsúly	Glükóz	mmol/24 ó
pH	Fehérje	mg/24
Fehérje	—	
Cukor	—	
Aceton	Húgysav	mmol/24 ó
UBG		mmol/24 ó
Bilirubin		mmol/24 ó
Üledék		mmol/24 ó
		mmol/24 ó
	Anorg. foszf.	mmol/24 ó
	—	
Egyéb	—	
—	—	
—	—	
—	—	
—	17-Ketosteroidok	μmol/24 ó
—	Amiláz	U/24 ó
Kvantitatív vizelet-	—	
vizsgálatra kitöltendő!	—	
Gyűjtési idő	óra	—
Gyűjtött mennyiség	ml	—
	—	

.....
laboratórium vezető

BM 1989 01. - 5023

TEL./FAX: 201-7375; 214-7102

E-MAIL: HCLU@MAIL.C3.HU

HOME-PAGE: WWW.C3.HU/~HCLU/

ADÓSZÁM: 18067109-1-41

Lehetséges-e a gyógykezelés során a beteg személyes szabadságát korlátozni?

A beteget feltétlenül indokolt esetben, önmaga vagy mások veszélyeztetése esetén korlátozhatják mozgásában és szabadságában. Ez a korlátozás – mind jellegében, mind időtartamában – csak olyan lehet, amely a fennálló veszély elhárításához feltétlenül szükséges. A személyes szabadság korlátozását a kezelőorvos, olyan intézményekben pedig, ahol nincsen állandó orvosi felügyelet, orvos hiányában kivételesen indokolt esetben a szakápoló rendelheti el. Ebben az esetben 2 órán belül értesíteni kell az orvost, akinek az intézkedést jóvá kell hagynia. A törvény leszögezi, hogy a kezelések során nem sérülhet az emberi méltósághoz való jog, a beteg személyiségét mindvégig tiszteletben kell tartani.

Megismerhető-e az egészségügyi iratok tartalma?

A betegek is megismerhetik az egészségügyi dokumentumaikat. Az iratokba betekinhetnek, azokról – saját költségükre – másolatot kérhetnek. A gyógykezelés végeztével írásbeli összefoglalót kapnak az elvégzett vizsgálatokról, kezelésekről, állapotukról és a javasolt további terápiáról. A betegtől abban az esetben tagadható meg a dokumentumok megismerése, amennyiben:

- *az iratok vagy azok egy részének megismerése a beteg gyógyulását nagy mértékben veszélyeztetné; vagy*
- *a dokumentáció meghatározott része mások személyiségi jogait sértené. Ebben az esetben azonban csak erre a részre vonatkozhat a korlátozás.*

E megszorítások elrendelésére csak az orvos jogosult. Cselekvőképtelen beteg helyett törvényes képviselője vagy hozzátartozója ismerheti meg a dokumentumokat.